

Jerzy Maciejczuk

Brańsk, woj. białostockie, St. 22, AZP
45-84

Informator Archeologiczny : badania 24, 9-10

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Neolit

Andrzejów, woj. sieradzkie
St. 1 AZP 70-46(?)

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi

Badania prowadził dr Andrzej Pelisiak (uczestniczyli studenci uniwersytetu w Saragocie (Hiszpania) Mercedes Labuena Marco i Juan Luis Oliván Villacampa). Finansował WKZ w Sieradzu i Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi. Pierwszy sezon badań. Osada kultury pucharów lejkowatych.

Osada została odkryta w trakcie AZP w 1983 r. przez Annę Kufel-Dzierzgowską i Marka Urbańskiego. W 1989 r. ustalono, że na miejscu stanowiska ma w najbliższym czasie powstać dom mieszkalny. Ze względu na bardzo dobre zachowanie osady oraz duże prawdopodobieństwo jej zniszczenia, postanowiono przeprowadzić badania wykopaliskowe. Miały one charakter szerokopłaszczyznowy.

Stanowisko leży na niewielkiej wydmie otoczonej z trzech stron podmokłą niecką (pozostałość jeziora). Przebadano obszar 650 m². Odkryto ślady trzech domów, kilkanaście innych obiektów oraz bardzo liczny zestaw zabytków.

Stratygrafia: wierzchnią warstwę stanowiła współczesna gleba bielcowa. W jej obrębie rejestrowano stosunkowo nieliczne zabytki kultury pucharów lejkowatych. Pod nią leżała warstwa piasków eolicznych o grubości do 15 cm. W warstwie tej zabytki nie były liczne. Pokrywała ona warstwę kulturową o grubości do 30 cm. Warstwa kulturowa nie była nigdzie naruszona młodszymi obiektami. Większość ruchomego materiału zabytkowego odkryto w jej obrębie. Pod warstwą kulturową odkryto zarysy obiektów.

Obiekty: odkryto 3 domy o konstrukcji słupowej. Wszystkie na planie były zbliżone do prostokątów o powierzchni 20-25 m². W obrębie dwóch domów bardzo liczna była polepa. Na stanowisku odkryto ponadto 12 jam osadowych oraz 3 paleniska. Obiekty te leżały poza domami.

Materiały: w sumie znaleziono ok. 10 tys. fragmentów naczyń, ok. 600 przedmiotów krzemiennych, ok. 300 przedmiotów kamiennych, liczne, choć bardzo zniszczone fragmenty kości zwierzęcych i dużo polepy. Większość zabytków odkryto w warstwie kulturowej. Ich ilość w obiektach była zróżnicowana.

W rezultacie badań ustalono, że osada miała ok. 900 m² powierzchni. Wszystkie odkryte materiały wiążą się z fazą wiórecką kultury pucharów lejkowatych.

Materiały są przechowywane w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi.
Badania zakończono.

Andrzejów woj. sieradzkie
St. 2 AZP 70-46 (?)

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi

Badania prowadził dr Andrzej Pelisiak. Finansował WKZ w Sieradzu i Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi. Pierwszy sezon badań. Obozowisko kultury pucharów lejkowatych.

Stanowisko to wytypowano do badań z uwagi na początki niszczenia plaśnicami. Prace miały charakter ratowniczo-rozpoznawczy. Ich celem było ustalenie charakteru obiektu, jego wielkości i chronologii.

Stanowisko leży na wydmie otoczonej z trzech stron podmokłą niecką, która jest pozostałością niewielkiego jeziora. Przebadano obszar 275 m². W rezultacie badań odkryto pozostałości małego obozowiska kultury pucharów lejkowatych z fazy wióreckiej. Podstawową kategorią zabytków jest ceramika. Towarzyszyły jej nieliczne zabytki krzemienne i kamienne. Nie odkryto pozostałości obiektów. Materiały leżały w warstwie kulturowej na przestrzeni ok. 200 m².

Materiały są przechowywane w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi.
Badania zakończono.

■ Będziemyśl, gm. Sędziszów Małopolski woj. rzeszowskie patrz okres nowożytny

Brańsk, woj. białostockie
St. 22 AZP 45-84

Konserwator Zabytków Archeologicznych w Białymstoku

Badania prowadził mgr Jerzy Maciejczuk. Finansował WKZ w Białym-

stoku. Trzeci sezon badań. Osada ludności kultury niemeńskiej i kultury lużyckiej ze śladami osadnictwa wczesnośredniowiecznego.

Kontynuowano prace w południowej części stanowiska oraz rozpoznawano osadę w kierunku zachodnim. Przebadano obszar o pow. 150 m². Łącznie odkryto 9 nowych obiektów (1 jamę mieszkalną, z paleniskiem — ob. 31, 5 jam gospodarczych, 2 paleniska, fr. rowu — ob. 39). Układ stratygraficzny zbliżony był do zarejestrowanego w poprzednich sezonach badawczych.

Większość odkrytych w tym sezonie obiektów należy wiązać z osadnictwem kultury niemeńskiej z okresu neolitu. Najbardziej interesująco przedstawiał się ob. 31 — kolista jama mieszkalna o średnicy ok. 170 cm i gł. ok. 80 cm, z dobrze zachowanym paleniskiem obłożonym kamieniami. W jej wypełniku odkryto 12 rdzeni wiórowych w różnych fazach eksploatacji, obłupień i kilka brył surowca. W sąsiedztwie obiektu natraflono na liczne fragmenty ceramiki kultury niemeńskiej w tym kilka bogato ornamentowanych. Z osadnictwem neolitycznym związane były poza tym 4 obiekty gospodarcze i fragment rowu, na dnie którego odkryto rdzeń wiórowy i fragmenty ceramiki „niemeńskiej”.

Materiał lużycki wystąpił w warstwie kulturowej w postaci dużej ilości rozdrobnionego materiału ceramicznego. Nie tworzył on wyraźnych skupisk. W jednym wypadku, w niewielkiej i płytkiej, nieckowatej jamie odkryto kilka fragmentów brzuścowych średniościennego naczyńa esowatego. Materiał ten należy datować na schyłek epoki brązu i wczesną epokę żelaza.

W warstwie próchnicy natraflono na ślady osadnictwa z okresu wczesnego średniowiecza w postaci niezbyt licznych obiektów ceramicznych.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Okręgowym w Białymstoku.

Badania zostały zakończone.

Brody Pomorskie, woj. gdańskie, St. 2 AZP 22-45

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku

Badania prowadził mgr Olgierd Felczak. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Gdańsku. Trzeci sezon badań. Stanowisko wielokulturowe: kultura ceramiki wstęgowej klutej, kultura pucharów lejkowatych, kultura wschodniopomorska, wczesne średniowiecze.

Metoda prowadzenia badań była uwarunkowana w znacznym stopniu szybko postępującą destrukcją omawianego stanowiska. Dlatego prace wykopaliskowe prowadzone były w najbardziej zagrożonej strefie, w pobliżu stromego obrywu pałnicy. Założono 6 wykopów o powierzchni wynoszącej 250 m². Ponadto wykonano 4 odwierty kontrolne w części północnej i południowej obszaru stanowiska.

Efektem badań, było uściślenie danych dotyczących sytuacji stratygraficznej oraz zależności chronologicznych. Ustalono, że w części północnej stanowiska występują cztery podstawowe warstwy: I — humus leśny złożony z ciemnozółtego piasku, II warstwa — jasnozółty piach związany z bardzo dynamiczną sedymentacją charakterystyczną dla całego stanowiska, grubość warstwy od 50 do 65 cm, III warstwa — pozarowa złożona z szarozółtego piasku z drobnymi węglakami drzewnymi, miąższość jej jest zróżnicowana od 10 do 30 cm, jest to warstwa wytworzona we wczesnym średniowieczu, IV warstwa — żółty zwarty piasek, w obrębie którego w 20 cm części stropowej występuje ceramika neolityczna oraz wytwory krzemienne. Warstwa IV w dolnej części pozbawiona jest artefaktów. Południowa część stanowiska posiada nieco warstwy III związanej z osadnictwem wczesnośredniowiecznym.

Mala ilość obiektów nieruchomych utrudnia w znacznym stopniu właściwą interpretację struktury przestrzennej oraz funkcji stanowiska. W obrębie III warstwy zarejestrowano kilka jam wczesnośredniowiecznych a w IV warstwie 4 silnie rozmyte jamy neolityczne. Podsumowując należy podkreślić, że na terenie stanowiska nr 2 stwierdzono istnienie niewielkiej osady wczesnośredniowiecznej śladów osadnictwa kultury pucharów lejkowatych oraz osady i cmentarzyska kultury ceramiki wstęgowej klutej. Wnioski te wysunęto w oparciu o badania także z ubiegłego roku. Materiały kultury ceramiki wstęgowej klutej wiążą się z jej młodszą fazą i odpowiadają mniej więcej fazie Ia/Ib dla kultury późnej ceramiki wstęgowej na Kujawach. Ponadto należy dodać, że w części południowo-zachodniej stanowiska odkryto grób kultury wschodniopomorskiej datowany na Hallstatt D. Niestety był on silnie zniszczony. Na podstawie zachowanych fragmentów ceramiki, można sądzić, iż składał się z czterech popielnic, w tym jednej twarzowej.

Badania będą kontynuowane.

Chalawy, gm. Brodnica woj. poznańskie St. 15 AZP-58-27/34

Muzeum Archeologiczne w Poznaniu

Badania prowadzili mgr Danuta Prinke i dr Andrzej Prinke. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Poznaniu. Szósty sezon badań. Osada